

Frédéric Beigbeder

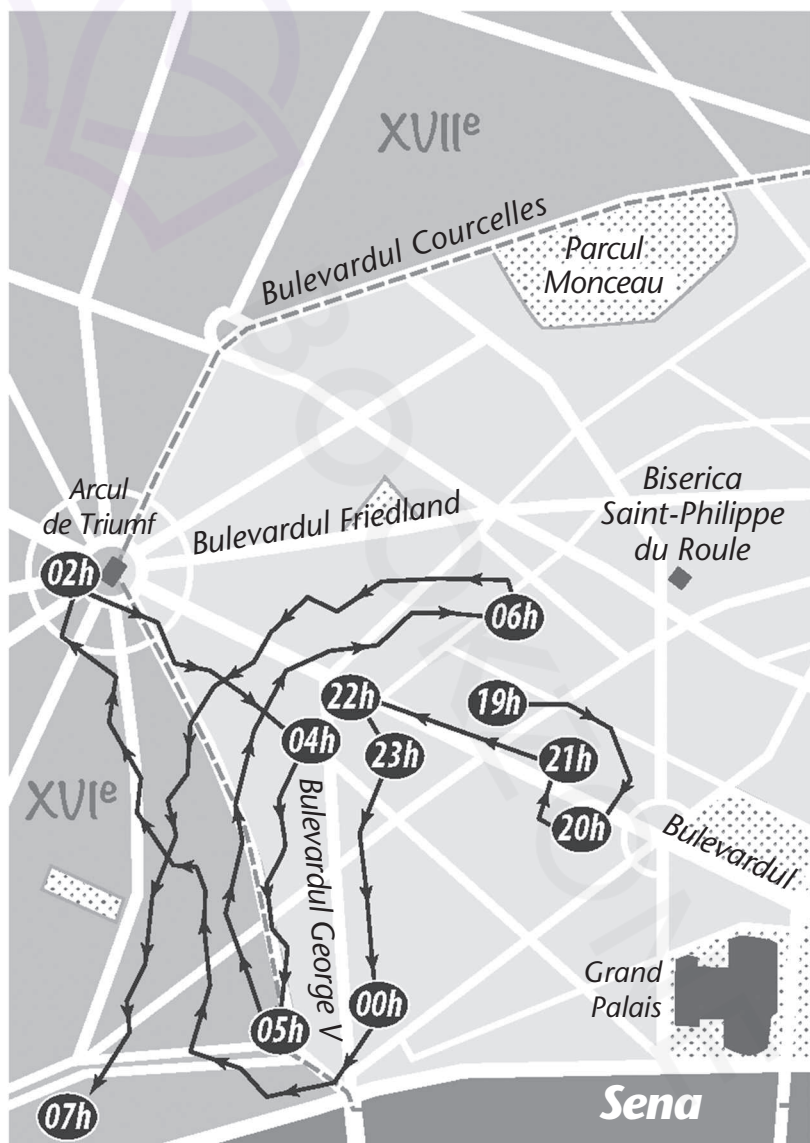
Omul care râde cu lacrimi

Traducere din franceză de
Doru Mareș

Tatălui și fiului meu

BOOKZONE

TRASEUL LUI OCTAVE PARANGO

Mă numesc Octave Parango și-o să am 74 de ani peste alți 20.

Sondajele au picat la țanc: lucrez pentru cea mai ascultată emisiune matinală din Franța. Audiența postului France Publique a fost evaluată de Médiamétrie la 3,9 milioane de ascultători. În dimineața aceasta, moderatorul emisiunii 7/9 prezintă cu mândrie fiecare participant. „Și iată acum buletinul meteo cel mai ascultat din Franța“, „Iar acum, economistul cel mai ascultat din Franța“, „Stau acum lângă cea mai ascultată realizatoare de interviuri din Franța“ și, când vine și rândul meu, își continuă cursa: „Și imediat pastila lui Octave Parango, cel mai ascultat umorist din Franța“, făcând malițios cu ochiul. Nu ar fi trebuit să am încredere: de obicei, moderatorul e avar în clipiri joviale. Complicitatea asta trădează pe loc ceva anume... Ambianța e de pălăvrăgeală, coanimatoarea surâde, toată lumea pare mulțumită. De ce m-oi fi apucat să stric totul? Ce mi-o fi venit? Cartea de față povestește o scufundare care nu e doar a mea, ci pare mai degrabă un sacrificiu colectiv.

Naufragiul meu începe pe fondul sonor al folclorului tradițional indian, în interpretarea lui Ravi Shankar, cu hipnotica grație ce caracterizează modul în care el atinge corzile sitarului. Muzica aceasta care planează pe deasupra noastră are darul de a destinde ambianța unei

emisiuni stresante. Este vorba despre un concert pentru Bangladesh, organizat de George Harisson la Madison Square Garden, în 1971, primul concert de caritate din istoria muzicii pop. În plină criză a vestelor galbene, fondul acesta hippie, mistic și vagabond al anilor '60 se presupune că ar aduce cu el un mesaj de speranță.

— Ah, știu ce vă spuneți: Octave încearcă să câștige timp. Octave n-a făcut nimic, Octave s-a culcat tare târziu. Octave a dormit puțin. Păăăi... azi e o situație un pic deosebită. Am scris, asta-i adevărat, o cronică supersclipitoare despre vestele fluorescente, era extrem de interesantă, numai c-am pierdut-o. O scrisesem pe un colț de hârtie pe care l-am pierdut azi-noapte, pe la ora trei... într-un bar numit Medellin... care-i la fel de adevărat: barul Medellin de pe bulevardul Marceau.

În fața mea, Sylvia Villerde, jurnalistă de audiovizual, izbucnește într-un râs nervos. Își prinde capul în mâini, pe urmă se șterge la ochi și își aranjează părul negru răsfirându-și degetele, ceea ce, pentru ea, e o modalitate de a scăpa de frică. Are emoții pentru mine, fiindcă știe că am spus adevărul: invers decât de obicei, nu sunt gata să-mi citesc textul de pe o foaie. În dreapta mea, Antonin Tarpenac își îndepărtează scaunul pe roțile pentru a nu apărea în imagine alături de mine. Își cascadează ochii albaștri în care bunăvoința a fost înlocuită de un *what-the-fuck*. Cât despre Dominique Gombrowski (cu ochelarii lui rotunzi, zâmbetul larg și tricoul XL de intelectual căruia nu-i pasă dacă vine-n pijama la birou), tocmai a încheiat revista presei agitându-și brațele ca în fiecare dimineață și e tot numai bună-dispoziție. Un fan al bufoneriilor mele. Își închipuie că, de fapt, n-am pierdut nimic și c-o s-o

dau imediat la-ntors. Dragă Dominique, regret că te-am dezamăgit.

— Mdaaa... ăăă... așa că, iată-ne ajunși și aici, păi, nu? Suntem prima emisiune matinală a Franței, bravo tuturor, felicitări!

Laura Salomé, coanimatoarea cu diplomă de la Institutul de Studii Politice, la fel ca mine (dar obținută nu de așa multă vreme), își spune că ar trebui să fie acasă, ocupându-se de bebelușul ei, în loc să-și amărase viața cu niște cretini. Și mi-o taie:

— Ai de gând s-o ții așa toate cele trei minute?

Simt picături de transpirație acoperindu-mi fruntea. E o problemă, o sesizează cu toții, cu excepția mea care sunt atât de convins că sunt genial.

— Mie mi se pare că totul e bine. Dominique a citit toate ziarele, ca să ne scutească pe noi...

— Așa e, a zis moderatorul cu voce albă.

Animatorul, Nathan Dechardonne, începe să se foiască în fotoliu. E inuman de sus până jos. Nu se încredințează o funcție atât de importantă cuiva capabil de empatie. Îi admir răceala absolută. Rămâne stăpân pe propriile emoții în orice împrejurare, ca pe vremea când organiza planuri sociale la *Libération*. Nu se prăbușește niciodată, indiferent de presiune. Ce mă miră mai presus de toate e că, fără excepție, este continuu în priză: niciodată o vorbă bună, niciodată vreo delicată atenție, Nathan nu coboară niciodată garda; e un buldozer. E veriga lipsă dintre om și mașină. Când, după plecarea lui, va fi încredințată moderarea emisiunii matinale unui algoritm automat, ascultătorii nu vor sesiza diferența.

Totuși, insist.

— Nathan și Laura, emisiunea e ca și încheiată, pentru voi treaba e aranjată, interviurile s-au terminat...

— Totuși, la ora asta încă mai domnește îngrijorarea, oftează Nathan.

— Ne temem pentru tine și, mai ales, pentru ascultători: la ei ne gândim, adaugă Laura.

— Și la ascultătorii emisiunii care urmează, a mers mai departe Antonin.

Peste zece minute, Antonin trebuie să intervieveze o cantautoare care se-ncruntă pe coperta de la *Télérama* și al cărei nume îmi scapă pe moment.

— Deci, e panică, întărește Nathan.

— Deja au schimbat postul, acum sunt pe Culture Publique, în loc să asculte Tarpenac! strigă Laura, dezvăluindu-și principala preocupare: să rămână lider pe acest interval orar, indiferent cu ce preț.

Încerc să rezist tirului grupat.

— Sunteți prea stresați. Păi, nu vă duceți la culcare după? N-o-ntindeți să trageți un somnic?

— Nu, avem alte întâlniri, răspunde Laura.

Știu că am generat, cu siguranță, un moment de mare pericol. Cu toții realizăm că nimic nu mai este sub control. Lucru în același timp foarte agreabil și foarte angoasant. Starea de rău e palpabilă: îmi simt spatele înghețat și tâmpelile fierbinți. Fiecare secundă ține o eternitate. O asemenea situație nu se întâmplă niciodată într-un asemenea loc. Poate că noi, cu toții, am descoperit un mijloc de a opri timpul. Doar dacă nu cumva sunt un pierde-vară pe cale să ruineze triumful unei emisiuni radio în direct.

— Medellin, cum e și cartelul? întreabă Dominique. Și bagă și...?

— Straniu lucru, zic, deasupra intrării e scris „La Pablo“.

— Ei, nu! strigă din nou Laura.

E destul de rar să se facă elogiul cartelului columbian la o oră de mare audiență. Mă cred subversiv când continui să mă afund în nisipurile mișcătoare ale improvizației cu nuanța miștocărelii de liceu.

— Deci singurii care vor mai munci sunt Sylvia și Antonin. La ce oră v-ați trezit?

— Pe la cinci și jumătate, șase, lasă Antonin să-i scape plictisit.

— Și Sylvia?

— La șase fără un sfert.

— Drept care, nemaiaivând cronica, continui eu, am descoperit totuși un articol într-o revistă serioasă care se cheamă *Le Figaro Madame*. O revistă foarte serioasă.

— Așa e, zice Nathan, sperând să-i fie sesizată ironia care chiar e sesizată.

— ...articol de care am dat în taxi și care se intitulează „Revanșa celor care se trezesc târziu“, de Valérie de Saint-Pierre: acesta citează un studiu al London School of Economics care dovedește că „păsările de noapte sunt mai inteligente decât cintezoii care se scoală cu noaptea-n cap“.

— Tare..., zice Nathan, vexat poate, Nathan care, din obligație ori fiindcă nu a mai putut, nu a mai pus piciorul prin vreun bar de noapte de cinci ani.

Calvarul mi se prelungește. Mă complac, cu aroganța disperării. Deruta mea are în ea ceva delectabil, ca toate marile proiecte la care se renunță.

— Și mai e un studiu de la Universitatea din Chicago, care afirmă că persoanele care se culcă târziu sunt mai îndrăznețe, gata să-și asume riscuri, pe când cele care se trezesc la șase dimineața sunt psihorigide.

— Îți mulțumesc în numele meu, mârâie Antonin.

Observ că i-am șifonat pe toți, deși nu acesta îmi fusese scopul. Încercasem doar o experiență: introduce-re de vid, de naturalețe, de viu în mecanismul gresat al umorului matinal. Doream să dovedesc că se putea ieși din eterna cronică turuită la viteză maximă: de fapt, sunt pe cale de a dovedi reversul. Poate că, inconștient, citând numitele cercetări științifice legate de calitățile celor care se culcă târziu și de defectele celor care se trezesc cu noaptea-n cap, țin doar să-mi justific noctambulismul și trândăvia... pe când în jurul meu nu sunt decât truditatori matinali care, pe bună dreptate, sunt sătui până peste cap să asculte lecțiile unui chefliu puturos. Ca să nu mai vorbim de milioanele de oameni care suferă deșteptându-se în zori pentru a auzi elucubrațiile unui leneș.

— O lăsăm așa? întreabă Nathan.

— Poftim? Chiar nu vă interesează? am exclamat, de parcă m-aș fi mirat, deși mă fulgera din priviri de vreo 90 de secunde.

— Îhhh...

— Scuze, dragi ascultători! imploră Laura.

— În orice caz, aceasta este ultima cronică a lui Octave Parango! strigă Nathan, făcând să explodeze un hohot general de râs în jurul mesei.

Și se uită la mine cu acea tandrețe cu care o face și fata mea când o surprind turnând sare peste vreun limax.

Am senzația că sunt aspirat de o gaură neagră.

Tocmai am fost dat afară live. Transpir abundent, roșesc, îmi scot ochelarii pentru a-mi șterge nasul. Mă întreb ce naiba caut acolo și nu sunt singurul. În jurul mesei, dincolo de sticla studioului, în birourile Casei

Roșii și prin înaltele sfere ale nației franceze, toată lumea își pune aceeași întrebare.

— Se sinucide în direct! glumește Laura.

Și-atunci pronunț ultima zeflema situaționistă a fostului „cel mai ascultat umorist al Franței“:

— Dacă nimeni nu s-ar mai duce la serviciu, nu am mai avea problemele astea cu carburanții.

Este vorba despre o aluzie anarhistă legată de creșterea taxei pentru emisiile de carbon, care provoacă o mișcare de revoltă fără precedent în Franța. Colegii mă privesc înspăimântați. Și ies din studio fără a spune o vorbă. Doar Antonin vine să mă consoleze.

— Ce-ai încercat? Chiar ești dus cu capul? Trebuie să ai mereu ceva scris la tine! Niciodată să nu apari cu mâinile goale!

Știu că panica lui e amicală, dar îmi pică prost. Am priceput și poate chiar am dorit dimensiunile dezastrului. Merg clătinându-mă spre biroul unde mi-am lăsat paltonul. Nimeni nu-mi mai dă atenție. Mă îndrept către ascensor într-o liniște de moarte. Ghicesc că sunt deja subiect de conversație ori poate și mai rău: de milă generală. Tocmai am făcut implozie în fața întregii Franțe. În minutele care urmează, e-mailul secției Mediere a postului France Publique e arhiplin de mesajele ascultătorilor care cer să fiu dat afară. Primesc câteva SMS-uri de felicitare din partea unor prieteni la fel de nihiliști ca mine: „wow, ești idolul meu“, „de vis ai fost“, „eu am visat-o, tu ai făcut-o“. Nu pot totuși să mă mint de unul singur în legătură cu situația pe care am generat-o. Am eu mania asta de a încerca peste tot să fiu dat afară. Psihanalista mea pretinde că asta se-ntâmplă fiindcă nu am încredere în mine și caut să verific dacă sunt iubit, ca

un copil răzgâiat care își distruge jucăriile. De data asta, testul nu va fi concludent. Spre ora 18, secția Mediere îmi anunță plecarea pe Twitter: „Dragi ascultătoare, dragi ascultători, v-ați exprimat dezamăgirea auzind ultima cronică a lui Octave Parango. Chiar el a realizat că a dat dovadă de slăbiciune și a decis să-și înceteze intervenția pe post, nemaivând suficient timp pentru a o pregăti așa cum se cuvine“.

Am fost astfel alungat în decursul unei singure zile, fără preaviz ori avertisment sau discuție prealabilă. Am senzația că sunt un elev leneș eliminat din școală de director. Niciodată nu a fost dat afară atât de rapid vreun redactor, în toată istoria postului de radio France Publique. Plecarea mea precipitată a fost prezentată ca demisie. Aflați că, atunci când este vorba despre un organ media de o asemenea importanță, când cineva își dă demisia în viteză a patra înseamnă că nu a demisionat. Este scos pe ușă-afară și lăsat să urle peste tot că a fost decizia lui, așa, din curtoazie... și pentru a se evita să-i fie plătită vreo despăgubire.

Două luni mai devreme, în timpul primei ședințe a echipei de la emisiunea matinală a postului France Publique, directoarea de programe, Françoise Bachelot, ceruse tuturor redactorilor să fie „punk“. Fără îndoială, în acea dimineață, așa fusesem, dar un pic cam mult.

În ajun, la ora 19

„Voi fi spânzurat mâine-dimineată.“

Michel Polnareff, *Le bal des Laze*, 1968
(text Pierre Delanoë)

